

Státní oblastní archiv v Plzni

Durst & Krey, v. o. s., Kraslice

1888-1948 (1959)

Inventář

EL NAD č.: 10677

AP č.: 658

PhDr. Eva Wasková

Plzeň 2010

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního fondu	4
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	6
III. Archivní charakteristika archivního fondu	7
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	8
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky	9
Seznam použitých pramenů a literatury	10
Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk	11
Inventární seznam	13

ÚVOD

I. Vývoj původce archivního fondu

Původní firma Durst & Krey, barvírna hedvábí a bavlny (Crefelder Seiden-Chappe-und Baumwollenfärberei), byla založena v Krefeldu (provincie Rýn, Prusko) 13. června 1877 jako veřejná obchodní společnost. Společníky byli Johann Jakob Durst, obchodník v Krefeldu a Daniel Hubert Krey, obchodník tamtéž.

V obchodním rejstříku Krajského soudu v Chebu (dále OR KS Cheb), svazek Sp II, folio 63, byl ke dni 18. března 1888 zapsán pobočný závod výše uvedené firmy v Kraslicích, který řídili prokuristé Hugo Hawel a August Lewitzky. Podle zápisu z 25. června 1890 nahradil druhého prokuristu Wilhelm Feller, o šest let později 13. listopadu 1896 přibyl třetí prokurista Hubert Krey junior, chemik v Kraslicích.

Dne 31. března 1901 (v obchodním rejstříku zapsáno 26. dubna též rok) se kraslická pobočka stala hlavním závodem firmy. Společníci Johann Jakob Durst a vdova po Danielu Hubertu Kreyovi Maria rozená Graffová vystoupili a kraslickou pobočku prodali. Jejimi nabyvateli a veřejnými společníky se stali Hubert Krey a Wilhelm Feller. Cena kraslické pobočky byla vypočtena se všemi aktivy a pasivy na 13 257 korun 70 haléřů. Firma vyrůstala v sousedství jiného kraslického textilního závodu, který pocházel z Krefeldu - firmy De Ball zabývající se výrobou sametu a plyše. Spolupráce obou podniků byla velmi úzká, ošetřená několika smlouvami a občas přinášející i vzájemné spory.

V Compassech československého průmyslu a obchodu ve 20. a 30. letech 20. století je firma Durst & Krey v Kraslicích uváděna jako podnik s parním a elektrickým pohonem o síle 100 HP, provádějící barvení odolné vodě, varu i bělení na hedvábí přírodním i umělém, bavlně, sametu i plyši a obchodující se zušlechtěnou přízí. Specialitou firmy byla diamantová čern.

Dne 15. února 1937 je v OR KS Cheb zapsáno úmrtí Huberta Kreye (původně juniora, nyní již seniora) a jeho výmaz jako společníka; novým společníkem za něj se stává Hubert Krey junior. O rok později, 21. února 1938, byl zapsán smluvně přijatý další společník Dr. Ing. Hubert Feller, obchodník v Kraslicích, oprávněný samostatně zastupovat firmu. Zápisem z 10. listopadu 1939 byla firma převedena do obchodního rejstříku Úředního soudu Kraslice pod signaturou A 11 Graslitz. Novou informací z uvedeného data byl pouze předmět podnikání - krefeldské barvení hedvábí, zbytkového hedvábí a bavlny (viz původní označení krefeldské firmy). Tři společníci zůstali beze změny.

Po skončení války byla nad firmou rozhodnutím okresní správní komise v Kraslicích ze dne 25. července 1945 podle dekretu prezidenta republiky č. 5/1945 Sb. zapsána národní správa; národním správcem byl ustanoven k 25. srpnu 1945 Ing. Jaroslav Sklenář, zápis v OR KS Cheb, oddělení A, svazek XIII s. 74 z 12. prosince 1945. Jeho jmenování bylo obnoveno dekretem ONV Kraslice čj.: 6255-VI 2 D/12 ze dne 22. května 1947. V revizních zprávách k bilancím byl podnik označován názvem Durst & Krey, barvírna a mercerisační ústav v národní správě, Kraslice, na příznání k dani z obratu užíval razítko Durst & Krey, šlechtění textilie, Kraslice Č. S. R. V Adresáři československého průmyslu, I. ročník z roku 1946 je uvedena jako Durst & Krey, zušlechtování textilního zboží, Kraslice, ve II. ročníku z roku 1949 pak jako Durst & Krey, mzdová barevna, velkoobchod přízemi, Kraslice. Z toho důvodu byl pro archivní fond nově zvolen název zahrnující jen základní označení firmy a její právní formu.

V roce 1946 zažádala firma o včlenění do národního podniku Textilních tiskáren a bareven (Tibatex, od r. 1949 Tiba) ve Dvoře Králové nad Labem. Na návrh národního podniku dosadilo ministerstvo průmyslu dosavadního národního správce Ing. Sklenáře do funkce důvěrného národního správce. Jeho náměstkem byl jmenován Evžen Šimáček. Podnik byl členem hospodářské skupiny československého textilního a oděvního průmyslu, v jejím rámci byl v souvislosti se svým významem zařazen do skupiny A. Dne 12. května 1948 byl v OR KS Cheb vymazán národní správce firmy Ing. Sklenář ve smyslu rozhodnutí ZNV v Praze ze dne 23. dubna 1948 čj.: VIII/2-5293/1-1948. S tímž datem je v obchodním rejstříku poznamenáno, že

Osídlovací úřad v Praze vyjmul dílčím rámcovým plánem ze dne 8. března 1948 uveřejněným v jeho Věstníku ročník II., číslo 21 a, strana 1133 a v Úředním listu v přidělovém řízení konfiskovanou majetkovou podstatu firmy Durst a Krey, barevna bavlny, Kraslice a Fond národní obnovy v Praze provedl podle § 5 odst. 1 č. 4 dekretu č. 108/1945 Sb. a podle § 5, odst. 1 vyhlášky běžné č. 1587/1946 Úředního listu její odevzdání do vlastnictví Textilním tiskárnám, barevnám a úpravárnám, n. p., Dvůr Králové nad Labem. Posledním dokladem ve firemním spisu je žádost nového zmocněnce národní správy Evžena Šimáčka ze dne 19. května 1948 o zapsání změny, doložená výměrem Okresního národního výboru v Kraslicích čj. 4410-VI/2L-6 ze dne 4. března, kterým ustanovil národním správcem firmy Durst & Krey, barevny bavlny, Kraslice Textilní tiskárny, barevny a úpravny, n. p., Dvůr Králové nad Labem. Bývalá firma Durst & Krey Kraslice se stala závodem T 25/30 - Kraslice I.

V létě 1948 se krátce jednalo o zrušení bývalé firmy Durst & Krey; proti tomuto záměru protestoval Okresní akční výbor národní fronty v Kraslicích. Od podzimu téhož roku probíhalo jednání o předání barvírny v Kraslicích Továrnám na samety a plyše (Velveta), n. p., Varnsdorf. Datum delimitace bylo stanoveno na 1. října 1948, jednání probíhala až do února následujícího roku. Bývalá firma Durst & Krey byla v rámci n. p. Velveta Varnsdorf označena jako závod 34 v Kraslicích.

Ke 4. červenci 1949 byl ministerstvem průmyslu zřízen n. p. Krajka Kraslice (čj. 152 329/49-V-IV-1 ze dne 27. června 1949), do kterého byla bývalá firma Durst & Krey zařazena k 1. říjnu 1949 jako závod 1.

Adresa firmy byla Kraslice čp. 830 (v roce 1932 Dolní nádražní ulice 830, v roce 1936 Masarykova ulice 830), po válce se uváděla jako Kraslice, třída Republiky č. 830b.

Od dvacátých let 20. století až do druhé světové války je uváděno, že firma zaměstnávala 150 dělníků. V době národní správy jejich počet kolísal mezi cca 40 až 77 zaměstnanci.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond Durst & Krey Kraslice byl součástí podnikového archivu Krajka, n. p., Kraslice, který byl zřízen v roce 1956. Spolu s dalšími sedmi archivními fondy soukromých firem začleněných do tohoto národního podniku je uváděn v publikaci Západočeské podnikové archivy vydané Státním oblastním archivem v Plzni v roce 1966. V roce 1970 byl tento archivní fond uspořádán podnikovým archivářem Aloisem Dvorským, který zpracoval i jeho inventář. Informace o fondu uvedené v této publikaci a v úvodu inventáře vytvořeného v podnikovém archivu nejsou úplně přesné.

Do Státního oblastního archivu v Plzni byl archivní fond firmy Durst & Krey Kraslice předán akciovou společností KRAJKA Kraslice dne 14. června 1996, čj.: Sar-1760/52-96, číslo přírůstku 16/96. Doklady závodní rady z let národní správy byly k fondu připojeny v roce 1999, když byl do SOA Plzeň předán archivní fond Krajka, n. p. a s. p., Kraslice (čj. Sar-2536/99-5). Po skončení činnosti a. s. KRAJKA Kraslice převzal Státní oblastní archiv v Plzni její archiválie a archiválie některých předchůdců n. p. Krajka prostřednictvím komerční spisovny S. V. I. Rubikon Ostrov v roce 2002, čj.: Sar-2628/02-6, dokumenty firmy Durst & Krey Kraslice dostaly číslo přírůstku 91/02. V roce 2009 pak byly k tomuto archivnímu fondu ještě připojeny k 22. dubnu 2009 další archiválie vyčleněné při pořádání archivního fondu De Ball Kraslice (2 úřední knihy a 3 kartony, celkem 0,39 bm). Z tohoto důvodu bylo přistoupeno k reinventarizaci předmětného archivního fondu.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Základní časový rozsah fondu je daný existencí firmy, z jejíž činnosti dokumenty vznikly - 1888 až 1948. Jako posteriora jsou ve fondu zařazeny doklady související s převodem bývalé firmy Durst & Krey Kraslice z n. p. Tibatex Dvůr Králové do n. p. Velveta Varnsdorf z roku 1949 a doklady o úsilí vymoci pohledávky z válečných a předválečných let vůči Německu (inv.č. 22). Z fondu nebyly vyřazeny v souvislosti s pořádáním žádné dokumenty. Konzervační ani restaurátorské zásahy dokumenty tohoto fondu nepotřebovaly.

K reinventarizaci fondu došlo v souvislosti s pozdějším doplněním jeho dokumentů, jak je uvedeno v předchozí kapitole. Při novém pořádání archivního fondu Durst & Krey Kraslice bylo upuštěno od časového rozdělení fondu na období kapitalistické a národní správy, jednak z toho důvodu, že i národní správa byla kapitalistická, ale zejména proto, že některé doklady patří do obou skupin. K uspořádání fondu bylo zvoleno umělé pořádací schéma, protože nebylo možné rekonstruovat původní systém ukládání dokumentů. Zvolené schéma obsahuje následující kapitoly:

- I. Vedení a správa
- II. Zaměstnanci
- III. Účetnictví
- IV. Obchod
- V. Výroba
- VI. Technická dokumentace

Podrobnějšího rozdělení vzhledem k nevelkému rozsahu fondu nebylo zapotřebí. Další členění v rámci jednotlivých kapitol vychází přibližně ze Zásad Archivní správy MV pro pořádání a inventarizaci archivního materiálu vzniklého z činnosti podniků a hospodářských organizací před znárodněním.

Archivní fond obsahuje 16 úředních knih, 7 kartonů, jeden fascikl, dvě mapy uložené v kartonu č. 7 a dvě kartotéky. Změny v počtu evidenčních jednotek jsou způsobeny tím, že původní inventář z roku 1971 nezohledňoval přesně formu inventárních jednotek. Konkrétně současná inv. č. 17, 18, 62 a 63, v původní pomůcce z roku 1971 označená jako inv. č. 23, 24 a 25, jsou uváděna jako spisový materiál; inv. č. 46 je v původním inventáři označeno jako inv. č. 21, lístkovnice, druhá kartotéka konkrétně uvedena není, nejspíš zůstala skryta pod inv. č. 25, laboratorní rozbory. Jeden z fasciklů byl při pořádání označen jako kniha (inv. č. 29, v původní pomůcce inv. č. 6). Deset z původních dvanácti plánů bylo přiřazeno ke spisům (inv. č. 23). Velmi zajímavá ilustrovaná učebnice strojního předení a tkaní z majetku Ing. Huberta Fellerera byla vzhledem k jejímu okrajovému vztahu k ostatním archiváliím zařazena mezi materiál spisový, nikoli jako kniha (inv. č. 66). Při pořádání byly vyřazeny jednotliviny nearchivní povahy (většinou obaly a desky), celkem cca 0,3 bm. V důsledku toho a v souvislosti s pře manipulováním je celkový rozsah fondu 1,27 bm. Některé doklady týkající se majetku firmy před jejím začleněním do národního podniku jsou uloženy v archivním fondu KRAJKA, a.s., Kraslice (EL NAD 10872). Není pravděpodobné, že by se archiválie tohoto původce vyskytovaly v dalších archivech nebo archivních souborech.

Archiválie obsažené v archivním fondu náležejí do II. kategorie. Jazyky fondu jsou u starších písemností němčina, po roce 1945 pak převážně čeština. Fyzický stav archiválií je dobrý.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Přestože fond není příliš rozsáhlý, obsahuje pozoruhodně pestré informace o svém původci. Zajímavé jsou účetní doklady dochované od počátků firmy (inv. č. 37 a 44), agenda ochranných známek (inv. č. 2) a rovněž písemnosti dokládající výrobu a její inovaci ve špičkové barvinně textilu od 20. let 20. století (inv. č. 60, 62 a 63). Archivní fond obohatily rovněž dodatečně připojené záznamy závodní rady a závodní skupiny ROH z let národní správy (inv. č. 36).

Archivní fond je badatelsky přístupný bez omezení.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond uspořádala a inventář k němu sestavila v roce 2010 ve Státním oblastním archivu v Plzni PhDr. Eva Wasková.

V Plzni dne 10. prosince 2010

PhDr. Eva Wasková

Seznam použitých pramenů a literatury

Státní oblastní archiv v Plzni, Krajský soud Cheb - firemní spisy, rejstřík Sp. II, fol. 63, A XIII, fol. 74, sign.: A XIII 74 "Durst et Krey." Graslitz

Compass Industrie und Handel Čechoslovakei 1924. V. Bd. Vídeň 1924, 2456 s.

Průmyslový Compass Československo 1932/1933. Praha, Nakladatelství Compass 1932, 2599 s.

Průmyslový Compass Československo 1936/1937. Praha, Nakladatelství Compass 1936, 2346 s.

Adresář československého průmyslu. Roč. I., Praha, Orbis 1946, 544 s.

Adresář československého průmyslu. Roč. II., Praha, Orbis 1949, 807 s.

Západočeské podnikové archivy. I. díl. Plzeň, Státní oblastní archiv v Plzni 1966, 215 s.

Příloha 1: Seznam použitých zkratk a identifikačních značek

AP	archivní pomůcka
apod	a podobně
a. s.	akciová společnost
bm	běžné metry
C	fascikl
č.	číslo
čj.	číslo jednací
EL NAD	evidenční list národního archivního dědictví
ev. j.	evidenční jednotka
fol.	folio, list
HP	Horse-power, koňská síla (1 HP = 1 k = 740 W)
inv. č.	inventární číslo
K	kniha
M	mapy a plány
MV	ministerstvo vnitra

mj.	mimo jiné
N	karton
n. p.	národní podnik
ONV	okresní národní výbor
OR KS	obchodní rejstřík krajského soudu
OŽK	obchodní a živnostenská komora
ROH	Revoluční odborové hnutí
s.	strana
SOA	státní oblastní archiv
sign.	signatura
s. p.	státní podnik
v. o. s.	veřejná obchodní společnost
Y	kartotéka
ZNV	Zemský národní výbor

INVENTÁRNÍ SEZNAM

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
VEDENÍ			
1	Společenská smlouva firmy z 25. 10. 1911	1911	N1
2	Ochranné známky, osvědčení OŽK Cheb	1894-1934	N1
3	Výpisy z obchodního rejstříku	1901-1948	N1
4	Jmenování národního správce	1945-1948	N1
5	Jednání o předání bývalé firmy Durst & Krey Kraslice od n. p. Textilní tiskárny a barevny Dvůr Králové Továrnám na samety a plyše, n. p., Varnsdorf	1948 (1949)	N1
6	Hlášení a korespondence národního správce	1945-1946	N1
7	Ověření důležitosti firmy v rámci hospodářského plánu	1946	N1
8	Korespondence s různými institucemi ve věci daňových úlev, cen a cla	1921-1930	N1
9	Kupní smlouvy, nájemní smlouvy a smlouvy o spolupráci (mj. s firmou De Ball Kraslice)	1901-1944	N2
10	Smírčí soud s firmou De Ball Kraslice týkající se obchodní smlouvy z roku 1924	1937	N2
11	Pojištění objektů, strojního vybavení, přepravy zboží, motorových vozidel (mj. 1 plán)	1911-1947	N2
12	Výpisy z pozemkové knihy (pozemky, domy, byty)	1945-1948	N2
13	Výpisy z knihy vodních práv (1875-1925)	1949	N2
14	Oznámení Bernímu úřadu v Kraslicích	1937-1938	N2
15	Výpisy z rejstříku OŽK Cheb	1946 (1949)	N2
16	Ocenění tovární budovy	1945-1947	N2
17	Ocenění strojního vybavení	1937	K1
18	Ocenění strojního vybavení	1940	K2
19	Soupis strojů, strojního zařízení, náradí a přístrojů. Seznam klíčů v továrně a osob oprávněných k jejich převzetí	1947-1948	N3
20	Inventury národní správy	1945-1948	N3
21	Příhlášky válečných škod, vkladů a cenných papírů firmy národní správou	1945-1948	N3
22	Příhlášky pohledávek a závazků vůči Německu	1945-1947 (1959)	N3
23	Výstavba kotelny. Korespondence, prospekty (mj. 21 plán)	1926-1927	N4
24	Rozpočet na vybudování rezervoáru s obsahem 340 m ³ při nádrži II pro městský vodovod (mj. grafy spotřeby vody)	1927-1936	N4
25	Rozpočet na zřízení teplovodu	1937	N4
26	Hospodaření s vodou	1940-1943	N4
27	Prospekty cizích firem (mj. okna, čištění vody apod.)	1939	N4
ZAMĚSTNANCI			
28	Výplatní listiny úředníků za 2. pololetí	1936	N4
29	Výplatní listy	1939	K3
30	Výplatní listiny zaměstnanců	1945-1948	C1

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
31	Zaměstnanecké záležitosti národní správy (mj. seznamy zaměstnanců, vynětí z odsunu, nábor apod.)	1945-1947	N4
32	Korespondence a seznamy zaměstnanců k přidělení potravinových lístků a mýdla	1946-1948	N4
33	Přihláška válečných škod a škod způsobených mimořádnými poměry Huberta Kreya (včetně podkladů)	1945-1946	N4
34	Pojištění a přiznání k dani Huberta Fellerera	1921-1943	N4
35	Stížnost na národního správce Evžena Šimáčka	1948	N4
36	Doklady závodní rady a závodní skupiny ROH firmy Durst & Krey v národní správě	1947-1948	N4

ÚČETNICTVÍ

37	Kniha bilancí	1888-1908	K4
38	Kniha bilancí	1931-1942	K5
39	Pomocná kniha měsíčních závěrek	1909-1927	K6
40	Pomocná kniha měsíčních hrubých bilancí	1929-1944	K7
41	Bilance za léta 1938-1944 (neúplná řada; mj. podklady a zprávy)	1939-1946	N5
42	Bilance národní správy (mj. přejímací bilance a závěrečné vyúčtování národní správy)	1945-1948	N5
43	Rozvahy a bilance závodu T 25/30 (dříve Durst & Krey) za rok 1947	1948	N5
44	Účetní kniha investic (zařízení závodu)	1888-1940	K8
45	Odpisy zařízení	1927-1936	K9
46	Věcná konta (kartotéka)	1931-1948	Y1
47	Měsíční závěrky věcných účtů	1944-1945	K10
48	Deník věcných účtů	1944-1947	K11
49	Účetní deník	1944-1946	K12
50	Účetní deník	1948	K13
51	Stav pohledávek (Soupis dlužníků) k 30. 6. a 31. 7. 1948	1948 (1949)	N5
52	Pomocná kniha evidence daně z obratu	1941-1947	K14
53	Přiznání daně z obratu	1946	N5

OBCHOD

54	Přehledné tabulky cen za barvení	1921-1924	N6
55	Vlastní ceníky a podklady k nim	1923-1939	N6
56	Obchodní korespondence, poznámky o zákaznících, vizitky apod.	1921-1938	N6
57	Obchodní korespondence národní správy	1947-1948	N6
58	Obchodní cesty (zpráva a plán)	1947	N6

VÝROBA

59	Rozpočty nákladů na různé úpravy textilu	1919-1931	N6
----	--	-----------	----

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
60	Kartotéka výroby jednotlivých odstínů barev	1922-1937	Y2
61	Poznámky, korespondence a vzorky výrobků	1926	N6
62	Zkoušky chemikálií a barviv	1926-1938	K15
63	Záznamy o laboratorních rozborech	1927-1938	K16
64	Koncepty kalkulačních listů	1928-1943	N7
65	Návrh na reorganizaci výroby	1947	N7
66	Georg Lindner: Spinnerei und Weberei. Odborná publikace z majetku H. Fellerera	[1910]	N7

TECHNICKÁ DOKUMENTACE

67	Plán továrny, přízemí (Übersichtsplan über die Fabriksanlage der Firma Durst & Krey, Färberei in Graslitz) autor a místo neuvedeni, 1:250, světlotisk, papír na plátně, 43x80,5 cm	1938	M1
68	Plán na dopravník uhlí (Bekohlungsanlage Elektroschnellförderbahn) Bauherr, místo neuvedeno, 1:200, světlotisk, papír, 87x66,5 cm	1927	M2

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012-2013

Název archivní pomůcky: Durst & Krey, v. o. s., Kraslice

Značka archivního fondu: Durst a Krey Kraslice

Časový rozsah fondu: 1888-1948 (1959)

Počet inventárních jednotek: 68

Počet evidenčních jednotek: 29 (16 úředních knih, 2 kartotéky (inv. č. 46, 60), 7
kartonů, 1 fascikl (inv. č. 30), 2 technické výkresy (inv.
č. 67, 68), 1 tisk po roce 1800 (inv. č. 66))

Rozsah fondu v bm: 1,27 bm

Stav ke dni: 8. srpna 2013

Vypracoval: Marie Berkovcová

Úřední knihy – inv. č.: 17, 18, 29, 37-40,44, 45, 47-50, 52, 62, 63